

De Chet-set

De gitaren die de naam Chet Atkins dragen werden meer dan een kwart eeuw lang geproduceerd. Het werd de meest succesvolle serie in de roemrijke historie van Gretsch.

Chet Atkins mooisten. Van boven naar beneden: een Country Gentleman met twee cutaways; een Nashville van na 1964, ontstaan uit de originele Hollow Body; en een vroege Tennesseean, die verscheen in 1958

Het ontbreekt de elektrische gitaren van Gretsch niet aan unieke, individuele eigenschappen. Dat geeft ze meer karakter dan veel van hun tijdgenoten. De aansprekende excentriciteit komt tot uitdrukking in flietsende kleurenschema's, spitsvondige elektronica en in verscheidene gadgets. Deze aspecten zijn karakteristiek geworden voor het beroemde merk.

In de vroege jaren vijftig begon Gretsch serieus elektrische gitaren te produceren. Het bedrijf introduceerde toen de eerste archtops met een enkele cutaway. Korte tijd later maakte het succes van de Gibson Les Paul duidelijk dat een signature-model de verkoopcijfers significant kon verhogen. Gretsch ging dus net als iedereen op zoek naar een geschikte en even aansprekende gitarist.

Het eindpunt van deze zoektocht diende zich aan in de persoon van Chet

Atkins, een enorm getalenteerde countrygitarist die zijn sporen al verdiend had op radio en televisie. Er werd een afspraak gemaakt om instrumenten te gaan ontwerpen met de handtekening van Chet Atkins erop. De samenwerking wierp in 1955 zijn eerste vruchten af.

De nieuwe serie behelsde aanvankelijk slechts twee modellen: de 6120 Chet Atkins Hollow Body en de 6121 Chet Atkins Solid Body. De 6120 was gebaseerd op een vroeger model, de Streamlin twee DeArmond Dynasonic enkelspoelselementen, een sparrenhouten bovenblad met een groot 'G'-brandmerk, blokmarkeringen met ingegraveerde westernmotieven, een metalen topkam, verguld metaalwerk, een standaard Bigsby vibratoaartstuk, een slagplaat met Chet Atkins handtekening, een koeiekop-inleg op de kop en een gloednieuwe oranje finish.

Zijn Solid Body stalgenoot was op

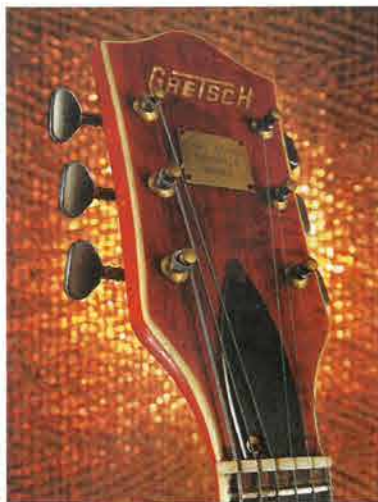
eenzelfde manier uitgerust, maar dan op een kleinere body, geleend van de Duo-Jet die in 1953 op de markt was gekomen als het antwoord van Gretsch op de Les Paul. De naam Solid Body was misleidend, want net als de Duo-Jet had hij een semi-holle constructie om het gewicht te beperken. Het westernimago van deze kleinere broer was nog duidelijker, dankzij het beslagen leer dat de zijkanten van de body versierde. Het eindresultaat leek erg veel op een andere Gretsch 'solid', de Round-Up, die in 1954 op de markt was gekomen.

Chet Atkins had blijkbaar heel weinig inbreng in de 6121 Solid Body. Ondanks zijn voorkeur voor country was hij verre van enthousiast over de overdadige westernstyling van beide modellen. Gretsch hield later wel rekening met zijn gevoelens, want de decoraties werden in de volgende jaren één voor één afgevoerd. Het kan echter ook zijn dat de mening van het publiek en kostenfactoren een rol speelden in deze geleidelijke visuele vereenvoudiging.

Het aantal gitaren in de serie werd al

De Hollow Body werd in 1964 omgedoopt tot Nashville, nadat de productie van de Solid Body was gestopt

De Country Gent werd in 1957 gelanceerd met flitsende nieuwe stemmechanieken

Op twee modellen verscheen een cirkelvormig stuk leer dat de innovatieve toegang aan de achterkant bedekte (foto rechts)

snel verdubbeld, met de toevoeging van de 6122 Chet Atkins Country Gentleman, aan het einde van 1957, en de 6119 Chet Atkins Tennesseean in 1958. Deze twee dunne elektrische archtops hadden dezelfde klasse als de 6120 Chet Atkins Hollow Body. De met mahonie gefinierde Country Gent was zelfs het meest luxueus uitgevoerde Atkins-model, met elegante stemmechanieken en een ebbenhouten toets. De ebbenhouten toets werd rond 1958 echter ook bij de Hollow Body toegepast. De kersenrode Tennesseean was daarentegen het best betaalbare instrument met de handtekening van Chet Atkins. De kosten werden gedrukt door het gebruik van verchromde hardware, een ebbenhouten toets zonder binding en een enkel brugelement.

GEHEEL IN LIJN met het geleidelijk afnemende westernimago van de bestaande Atkins-modellen had geen van beide nieuwkomers uiterlijke countrykenmerken; de naam van de gitaren vormde de enige connectie met de countrystijl. Rond deze tijd had Gretsch ook de DeArmond elementen aan de kant geschoven. In plaats daarvan kwamen de Filter-Tron

humbuckers. Atkins was het grondig eens met deze wissel, want hij was nooit erg enthousiast geweest over de originele elementen. De nieuwe dubbelspoelselementen waren ontworpen door Ray Butts, volgens precies dezelfde principes als Seth Lovers innovatieve creaties die op veel Gibsons uit 1957 werden gebruikt.

Er gebeurde echter iets opmerkelijks. In plaats van een gevecht over wie er nou het eerst was, waren de twee bedrijven verstandig genoeg een minnelijke schikking te treffen. Dat zou helaas niet meer kunnen gebeuren in het ultracopyrightbewuste klimaat van tegenwoordig!

Naast nieuwe elementen werd er ook iets aan de knoppen veranderd; de conventionele draaierregelaar voor toon werd vervangen door een nieuwe, drieweg-tuimelschakelaar. Een andere duidelijke aanpassing, uitgevoerd over de gehele lijn, betrof de positie markeringen. Deze was geëvolueerd van vierkante blokken tot de variatie met 'bult' op de Hollow Body. Nu werden de klassieke 'duimnagels' ingevoerd, in de vorm van een halve maan, geplaatst langs de bovenkant van de toets.

In 1961 vernieuwde Gretsch op rigoureuze wijze het uiterlijk van de Hollow Body en de Country Gent. Beide modellen kregen een dubbele symmetrische cutaway. De Tennesseean behield zijn enkele positieholte

Het Bigsby staartstuk bleef een standaardonderdeel van alle Atkins gitaren. Vanaf 1959 beschikte Gretsch over een customversie. Deze had een vernieuwde grondplaat met een uitgesneden V-vorm en een ingegraveerd Gretsch-logo. In dat zelfde jaar werd ook iets gelanceerd dat zeer verwarrend de 'Action-Flow' frettopkam werd genoemd. Het was gewoon een doodnormale nulfret.

In 1961 werd er een veel beter waarneembare verandering doorgevoerd. Gretsch vernieuwde op rigoureuze wijze het uiterlijk van de Hollow Body en de Country Gent. Beide modellen kregen een dubbele symmetrische cutaway. Hierin klinkt het succes van Gibsons innovatieve ES-335 ontwerp door. Gretsch redeneerde dat het verdubbelen van de cutaways hen een deel van Gibsons marktaandeel zou opleveren, maar koos voor een minder gestroomlijnde, ondiepe vorm. De Tennesseean behield zijn enkele positieholte, maar had nu wel twee elementen, de nieuwe Hi-Lo-Tron enkelspoelers. De Country Gent onderging nadien ook een elementverandering. In 1964 kreeg dit model een krachtiger Super-Tron halselement. Drie jaar later werd er echter weer teruggespreng op de originele dubbele Filter-Tron combinatie.

Alliedrie modellen kregen een 'Electrotone' body, compleet met nieuwe nep f-gaten, die voor het eerst op de Country Gent te zien waren. Ze waren bedoeld om feedback onder controle te houden, altijd een probleem bij semi-akoestische gitaren met veel lucht in het binnenwerk. Het enige echte gat in de Country Gent en de Hollow Body zat nu aan de achterkant: een handig toegangspaneel, dat verstopt zat onder een cirkelvormig lederen stootkussen. De voorkant bood onderdak aan een ingebouwde snarendemper, op de Country Gent zelfs verdubbeld voor een nog grotere 'vioolfactor'.

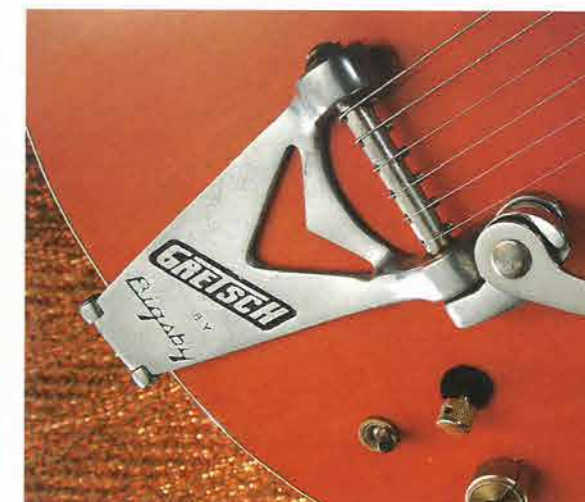
Veel van deze onderdelen zijn bedacht door de langdurig aan Gretsch verbonden Jimmie Webster. Hij was zelf een begenadigd gitarist en exponent van de 'Touch System' speelstijl. Dit was een tweehandige tappingtechniek, lang voordat Eddie van Halen het concept in de jaren tachtig populariseerde. Jimmie was constant bezig nieuwe, zogenaamd prestatie bevorderende gimmicks uit te vinden. Ze mochten dan misschien werken voor Webster, veel andere gitaristen (inclusief Chet Atkins) hadden er geen boodschap aan en prefereerden een veel simpelere benadering.

De Chet Atkins Solid Body behaalde nooit het succes van zijn grotere broer

De Country Gentleman was rijk bedeed met mahonie en bladgoud en hiermee het prijsnummer van de serie

Vanaf 1959 paste Gretsch het V-vormige Bigsby staartstuk toe op al zijn modellen (foto rechts)

en werd uiteindelijk in 1963 afgevoerd. Toen had hij de transformatie al ondergaan van een enkele tot een dubbele cutaway die Gretsch in 1961 op alle solid-body's had uitgevoerd. In het volgende jaar werd de Hollow Body omgedoopt tot de Nashville, waarschijnlijk omdat het onderscheid tussen de Hollow en de Solid Body niet langer gemaakt hoefde te worden.

In 1967 werd Gretsch gekocht door Baldwin, een piano- en orgelfabrikant in Ohio, die twee jaar eerder ook al de Britse gitaarbouwer Burns had overgenomen. Burns leverde het 'gear box'-stelsysteem voor de halspen, dat vanaf 1972 achter op Gretsch gitaren verscheen. Dit verving het originele stelpunt bij de kop. Rond dezelfde tijd schafte Gretsch ook de 'Electrotone' body af, waardoor er weer lucht in de gitaar kwam via echte f-gaten. Ook de slagplaat werd veranderd en kreeg op alle modellen een nogal hoekig en minder aansprekend uiterlijk.

De Atkins-connectie werd in 1972 nieuw leven ingeblazen met de Deluxe Chet en de Super Chet. Beiden waren archtops met een grote body en een enkele cutaway. De Super deed zijn naam eer aan dankzij de flitsende uitvoering en de knoppen die op de slagplaat zaten. De laatste samenwerking tussen het bedrijf en de artiest verscheen vier jaar later. Dit resulteerde in de ongebruikelijk gestileerde, dunne, massieve Atkins Axe en de Atkins Super Axe. De laatste had een compressor en een phaser ingebouwd. Deze namen stonden echter alleen in de catalogus, ze verschenen nooit op de instrumenten zelf.

Vrijwel de gehele gitaarproductie van Gretsch werd in 1981 stop gezet. De Chet Atkins-serie kwam zo ook tot z'n einde. De endorsement-deal met de beroemde gitarist was verleden tijd en daarmee eindigde een relatie die in de loop der tijd redelijk stroef geworden was.

GRETSCHE GUITARS MAAKTE in 1989 een langverwachte comeback, deze keer met een in Japan gevestigde productiefaciliteit. Het aantal modellen is sindsdien behoorlijk uitgebreid. Veel nieuwe modellen zijn heruitgaven van oude favorieten of moderne interpretaties ervan. Chet Atkins was inmiddels vertrokken naar Gibson, dus zijn naam kon niet opnieuw gebruikt worden. Volgens sommige mensen was dit een groot gemis. De associatie van Gretsch met deze bescheiden gitaarheld was van het begin af een groot pluspunt dat meehielp aan de verkoop van duizenden Gretsch gitaren.

Het gebruik van deze gitaren door andere beroemde artiesten deed de verkoopcijfers ook bepaald geen kwaad. Duane Eddy gebruikte een 6120 Hollow Body om zijn karakteristieke 'twangy' geluid vorm te geven in de late jaren vijftig en vroege jaren zestig. De Country Gent en de Tennesseean die eigendom waren

van Beatle George Harrison brachten Gretsch later wereldwijde erkenning. Gretsch onderging een enorme herwaardering in de jaren tachtig, dankzij de teruggekeerde belangstelling voor rockabilly, geleid door Stray Cat Brian Setzer.

Gretsch gitaren zijn nog steeds enorm gewild, wat meestal aan het prijskaartje te zien valt, ongeacht de vaak matige kwaliteit van de Amerikaanse oudjes. Dit maakt het kopen van deze gitaren soms tot een riskante onderneming.

Paul Day

De legendarische Chet Atkins had niet altijd een gemakkelijke relatie met Gretsch

Vintage waarden

■ Het vroege Hollow Body-model met enkelspoelselementen is de meest gezochte Gretsch Chet Atkins. Country Gents in goede staat brengen echter ook een hoop geld op.

Model	Periode	Oorspronkelijke prijs	Huidige waarde
Country Gentleman			
1 cutaway	1957-61	onbekend	€ 4500-9000
2 cutaways	1961-81	€ 400-1125	€ 1500-9000
Hollow Body			
1 cutaway, enkelsp.	1955-58	onbekend	€ 7500-15.000
1 cutaway, humb.	1958-61	onbekend	€ 3750-7500
2 cutaways	1961-67	€ 350-425	€ 3000-6000
Nashville			
2 cutaways	1967-79	€ 425-975	€ 1500-3000
Tennesseean			
1 cutaway, 1 humb.	1958-61	onbekend	€ 1500-3000
1 cutaway, 2 enkelsp.	1961-79	€ 250-825	€ 1500-3750
Solid Body			
1 cutaway, enkelsp.	1955-58	onbekend	€ 3750-6000
1 cutaway, humb.	1955-61	onbekend	€ 3000-4500
2 cutaways, humb.	1961-63	€ 350	€ 3000-4500